

Actieplan Gros “Samen maken wij grenzen onzichtbaar” Gemeente Kerkrade 2025-2029

Inleiding

Kerkrade heeft grote ambities in de Euregio. De samenwerking tussen de gemeente Kerkrade en de Stadt Herzogenrath kent een lange geschiedenis die teruggaat tot in de Middeleeuwen. Deze historische verbondenheid vormde de basis voor de Europastad Eurode, waarin beide gemeenten al jarenlang intensief samenwerken. Deze samenwerking kreeg in 1998 verder vorm in de oprichting van het Openbaar Lichaam Eurode, de gemeenschappelijke publieksrechtelijke regeling tussen beide steden (zie Bijlage 1).

Binnen Eurode weten bestuurders, burgers, ondernemers en ambtenaren elkaar goed te vinden. Het Openbaar Lichaam Eurode is erop gericht om het wonen, werken, studeren, ondernemen en recreëren in de grensgemeenten optimaal te faciliteren. De grensoverstijgende samenwerking (GROS) beslaat diverse beleidsterreinen zoals economie, duurzaamheid, mobiliteit en verkeer, onderwijs, cultuur, toerisme, veiligheid en crisisbeheersing. Daarbij is het belangrijk te benadrukken dat Eurode veel kleinschalige initiatieven mogelijk heeft gemaakt,

die vaak een grote impact hebben op lokaal niveau. Er zijn al mooie resultaten geboekt, zoals de hoogtepunten 2020–2024 in Bijlage 2 laten zien.

Kerkrade werkt bestuurlijk binnen GROS-verband nadrukkelijk samen met de Stadsregio Parkstad Limburg aan grensoverstijgende projecten. Deze samenwerking heeft al tot concrete resultaten geleid, mede dankzij financiering vanuit de Regiodeals. De projecten versterken zowel de fysieke als maatschappelijke verbindingen tussen Nederland en Duitsland. Binnen dit verband vindt ook ambtelijke afstemming plaats om gezamenlijke initiatieven effectief te realiseren.

Deze samenwerking krijgt extra betekenis binnen het zogeheten daily urban system*1 van Parkstad Limburg, de Städteregion Aachen en de Stadt Aachen. Kerkrade en Herzogenrath vervullen een centrale rol binnen dit netwerk. In het Actieplan 2025–2029 laten we zien hoe deze ligging het strategisch belang van Kerkrade binnen de euregionale samenwerking benadrukt en volop kansen biedt voor grensoverstijgende initiatieven.

Deze grensoverstijgende samenwerking is stevig verankerd in het gemeentelijk beleid. Kerkrade erkent dat maatschappelijke opgaven en kansen vaak niet stoppen bij de gemeentegrens. Daarom zoekt Kerkrade actief de samenwerking met partners over de grens, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Grensoverstijgende samenwerking wordt gezien als een vanzelfsprekend en noodzakelijk onderdeel van het lokale beleid.

Ten behoeve van de totstandkoming van dit actieplan hebben we bijeenkomsten georganiseerd om ideeën en wensen op te halen bij raadsleden, ondernemers, organisaties en verenigingen in Kerkrade. Deze input vormt een belangrijk onderdeel van het actieplan. Ook het Dagelijks Bestuur van Eurode onderschrijft het actieplan en de daarin geformuleerde acties en uitgangspunten. De voortgang en resultaten worden halverwege de duur van dit actieplan in kaart gebracht en via een raadsinformatiebrief met de gemeenteraad gedeeld. Op basis van een evaluatie wordt het nieuwe actieplan dan na vier jaar weer vormgegeven.

Het jaar 2025 markeert een belangrijk referentiepunt voor de grensoverstijgende samenwerking in Kerkrade. We blikken terug op behaalde successen en kijken vooruit naar nieuwe kansen. In dit actieplan schetsen we de koers voor de komende vier jaar. We zetten in op meer zichtbaarheid van onze initiatieven, een sterkere positie van Eurode binnen GROS en het slim benutten van wet- en regelgeving om samenwerking te versterken.

*1 Het “daily urban system” van Parkstad Limburg verwijst naar de dagelijkse woon-werkstromen en de samenhang van de verschillende gemeenten in de regio, waarbij de nadruk ligt op de verbindingen en mobiliteit tussen deze gemeenten, zowel binnen Parkstad als met de omliggende regio's.

Waarom doen we dit?

We streven naar een toekomst waarin Kerkrade en Herzogenrath samen als Eurode een echte ‘dubbelstad’ vormen: een grensoverstijgende gemeenschap die kansen benut, obstakels wegneemt en samenwerkt aan duurzame, sociale en economische ontwikkeling. Onze missie is om de unieke ligging van Eurode te benutten als motor voor grensoverstijgende samenwerking, waarbij wetgeving, netwerken en communicatie geen grenzen stellen, maar juist mogelijkheden creëren.

Eurode als ‘dubbelstad’

Om deze missie te realiseren, willen we als 'Europese dubbelstad' op sociaal en politiek vlak sterke netwerken opbouwen ten behoeve van onze burgers en daarmee ook bijdragen aan een hechter Europa. Onder de noemer Eurode kunnen we effectief inspelen op beleid dat grensoverstijgende samenwerking bemoeilijkt. De focus ligt daarbij niet op beperkende nationale wetgeving, maar op de ruimte om lokaal – bij wijze van proef – van regels af te wijken en samenwerking centraal te stellen.

Als Europese dubbelstad profileren we ons niet alleen lokaal als Eurode maar zijn ook representatief voor de gehele Euregio. "Europees denken, regionaal handelen en lokaal actief zijn" is dan ook niet voor niets de slogan die we als Eurode met trots uitdragen.

In 2025 zijn we nadrukkelijk met deze ambitie aan de slag gegaan door een officiële brief te sturen aan meerdere betrokken ministeries in Nederland en Duitsland, aan de Commissarissen van de Koning van Limburg, Gelderland en Overijssel, aan de Bezirksregierungen van Münster, Düsseldorf en Köln, aan meerdere Eurocommissarissen en aan de Europese Commissie.

De komende jaren wil Eurode zich verder profileren als een inspirerend voorbeeld van hoe twee steden over de grens heen kunnen samenwerken als één gemeenschap. Als 'Europese dubbelstad' zetten we de komende jaren in op:

- het versterken van de gezamenlijke identiteit van Eurode, onder andere via communicatie, evenementen en educatie;
- het verbeteren van de zichtbaarheid van Eurode als dubbelstad binnen Europese netwerken en programma's;
- het ontwikkelen van gezamenlijke voorzieningen en diensten die grensoverstijgend functioneren, zoals mobiliteit, onderwijs en cultuur.

Wat willen we bereiken?

Landsgrens van geen betekenis

Het realiseren van de missie van de dubbelstad leidt tot het formuleren van een overkoepelend doel: We ontwikkelen de samenleving tussen Kerkrade en Herzogenrath zodanig dat de landgrens geen betekenis meer heeft. Eurode fungeert daarbij als proeftuin in Europa. Dat betekent concreet dat we wet- en regelgeving als kans zien en niet als belemmering. We gaan ervan uit dat wetgeving altijd kansen biedt en zoeken naar mogelijkheden om deze te verzilveren. We nemen daarin het voortouw. De dialoog met beleidsmakers op hoger schaalniveau zal daarvoor noodzakelijk zijn.

Het overkoepelende doel maakt dat Kerkrade en Herzogenrath drijvende krachten zijn binnen de grensoverstijgende samenwerking. Dankzij onze ligging, opgebouwde netwerken en ervaringen beschikken we over een unieke positie die een stimulans kan zijn voor de bredere grensoverstijgende samenwerking. Daarbij is het essentieel dat het werk van Eurode en gemeente Kerkrade goed bekend, makkelijk vindbaar en duidelijk zichtbaar is binnen (eu)regionale netwerken. Dit vraagt om gerichte investeringen in communicatie, branding en actieve aanwezigheid in relevante gremia en media. Alleen zo kunnen we onze rol als drijvende kracht waarmaken en verder versterken.

Hoe gaan we dat doen?

Op basis van het overkoepelend doel vertalen we de ambities van Eurode en Kerkrade naar een reeks gerichte acties. Deze acties vormen samen het actieplan voor de periode 2025–2029. In dit actieplan lichten we toe welke initiatieven we in deze periode ondernemen om onze grensoverstijgende samenwerking tastbaar en zichtbaar te maken.

Actieplan 2025-2029

Bevorderen van grensoverstijgend werken, ondernemen en recreëren

Kerkrade positioneert zich nadrukkelijk in de Euregio als aanjager van grensoverstijgende samenwerking op het gebied van innovatie, technologie, arbeidsmarkt én recreatie. Door actief in te zetten op grensoverstijgend werken en ondernemen én het versterken van vrijetijdsbesteding over de grens heen, dragen we bij aan een sterkere euregionale economie. We vergroten daarmee de kansen voor inwoners, ondernemers en bezoekers aan beide zijden van de grens. Recreatie speelt hierin een verbindende rol: het bevordert ontmoeting, versterkt de gemeenschappelijke identiteit van Eurode en draagt bij aan de leefbaarheid van de regio.

Daily urban system

De Stadsregio Parkstad Limburg vormt samen met de Städteregion Aachen een grensoverstijgende agglomeratie, een zogenaamd daily urban system, van ruim 800.000 inwoners. Binnen dit stedelijk netwerk vervult de dubbelstad Eurode, gevormd door Kerkrade en Herzogenrath, een sleutelrol. De intensieve dagelijkse interactie op het gebied van wonen, werken, onderwijs, zorg, cultuur en recreatie biedt grote kansen voor economische en sociale integratie.

Om deze kansen te benutten, is nauwe samenwerking tussen Parkstad en haar euregionale partners essentieel. Alleen zo kunnen we maatschappelijke opgaven zoals mobiliteit, arbeidsmarkt en duurzaamheid effectief aanpakken. Tegelijkertijd vraagt dit om het wegnemen van grensbelemmeringen voor ondernemers, zoals fiscale verschillen, btw-regelgeving en arbeidsvoorschriften. Parkstad en Aachen trekken hierin gezamenlijk op richting Brussel, Den Haag en Berlijn, onder meer via platforms zoals het EUREGIO-netwerk of DG REGIO (het Directoraat-Generaal voor Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling van de Europese Commissie). Zo versterken we de positie van Eurode als economische toegangspoort tot de Euregio.

Rheinisches Revier

Parkstad grenst aan het Rheinische Revier, een bruinkoolgebied in de driehoek Aachen-Mönchengladbach-Köln, dat momenteel het grootste landschapsontwikkelingsproject van Europa vormt. Deze regio staat voor een ingrijpende economische, landschappelijke en stedelijke transformatie. Grote transitie-opgaven zoals klimaat, energie en circulaire economie vragen om grensoverstijgende samenwerking. Hoewel Kerkrade hierin momenteel geen actieve rol speelt, volgt de gemeente de ontwikkelingen met belangstelling vanwege de mogelijke impact op de grensregio en de kansen voor toekomstige samenwerking en kennisuitwisseling binnen Parkstad en Eurode.

Participeren in het EURES Netwerk

Sinds 2024 is gemeente Kerkrade (Grensarbeid) partner in het EURES-netwerk, als derde Nederlandse gemeente naast Maastricht en Enschede. EURES (European Employment Services) bevordert arbeidsmobiliteit binnen Europa. Met deze deelname wil Kerkrade actief bijdragen aan het versterken van grensoverstijgende arbeidsmobiliteit, vooral tussen Nederland en Duitsland.

Als gemeente zetten wij in op de volgende acties:

- het aanbieden van gerichte voorlichting en begeleiding aan grensarbeiders via het GrensInfoPunt;
- intensieve samenwerking met EURES-adviseurs om vacatures en kandidaten over de grens te matchen;
- het organiseren van grensoverstijgende job-events en informatiebijeenkomsten;
- het signaleren van knelpunten in wet- en regelgeving en dit terugkoppelen naar landelijke en Europese partners.

De deelname aan het EURES-netwerk sluit aan bij onze bredere ambitie om grensoverstijgende samenwerking structureel te versterken. Als grensgemeente vervult Kerkrade een verbindende rol in de euregionale arbeidsmarkt en vergroot zo de kansen op duurzame arbeid voor inwoners.

Faciliteren van de samenwerking tussen internationale bedrijven in de (medtech-)sector

Medlands Parkstad is een samenwerkingsverband van medtech-bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden in Parkstad Limburg. Kerkrade speelt een hierin actieve voortrekkersrol. Samen met Heerlen en de Stadsregio Parkstad Limburg werkt Kerkrade aan de verdere ontwikkeling van dit samenwerkingsverband. Hoewel de focus nu nog ligt op Parkstad, wordt er al vooruitgekeken naar uitbreiding richting de Euregio. Door ook bedrijven en kennisinstellingen uit bijvoorbeeld Aachen en omgeving te betrekken binnen nu en drie tot vier jaar, ontstaat een sterk netwerk dat de medtech-sector in de grensregio versterkt én internationaal op de kaart zet.

Ondersteuning bieden bij grensoverstijgend ondernemen

Kerkraadse ondernemers staan open voor samenwerking over de grens, mits er praktische ondersteuning is. In 2026 organiseren we samen met Herzogenrath een gezamenlijke beurs, gericht op ontmoeting, presentatie en samenwerking. Ook verkennen we de oprichting van een Eurode-brede netwerkclub, geïnspireerd op KIDK en KIDL, als structureel platform voor kennisdeling. Daarnaast faciliteren we netwerkbijeenkomsten, themasessies, bedrijfsbezoeken en brengen we uitzendorganisaties over de grens met elkaar in contact.

Bestaande initiatieven zoals Grensarbeid, het GrensInfoPunt en het Expat Center spelen hierin al een rol, maar zijn nog onvoldoende bekend. Door hun zichtbaarheid te vergroten, kunnen we praktische drempels voor ondernemers en werknemers verlagen. Daarmee vullen we de structurele lobby-inspanningen aan met concrete ondersteuning op lokaal niveau.

Nauwlettend volgen van de ontwikkelingen omtrent de Einstein Telescope

Sinds 2015 kunnen natuurkundigen zwaartekrachtsgolven meten, wat een nieuw tijdperk in de astronomie inluidde. De Einstein Telescope zal deze signalen minstens tien keer nauwkeuriger detecteren dan bestaande systemen. Op 14 april 2022 besloot het Rijk bijna een miljard euro uit het Nationaal Groeifonds te investeren om de telescoop naar de Euregio te halen. Hoewel we hopen dat de drie hoekpunten in Nederland (Zuid-Limburg), Duitsland en België komen te liggen, is de exacte locatie nog onderwerp van onderzoek. Het Europees locatiebesluit wordt verwacht in 2027.

Kerkrade ondersteunt deze lobby van harte. De Einstein Telescope biedt kansen op het gebied van opleidingen, werkgelegenheid en innovatie. Het project werkt als een magneet voor talent: het helpt talenten te behouden in de (eu)regio en trekt nieuw talent aan. Bovendien stimuleert het jongeren om te kiezen voor wetenschap en techniek op alle niveaus. Daarom is er al een samenwerking met het project Connect'Ed en met het MKB. Kerkrade is bovendien host van het Einstein Telescope Education Centre (ETEC) in het Discovery Museum. Dit centrum richt zich momenteel vooral op middelbare scholieren. Vanaf schooljaar 2024–2025 kunnen jaarlijks circa 1.000 leerlingen het ETEC bezoeken.

Grensoverstijgend recreëren draagt bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de regio. Kerkrade en Herzogenrath bieden samen een aantrekkelijk en grensverbindend recreatief aanbod. Door natuur, sport, cultuur en ontspanning aan beide zijden van de grens met elkaar te verbinden, ontstaat een gezamenlijke vrijetijdsregio die inwoners en bezoekers uitnodigt om letterlijk over grenzen heen te bewegen. Deze inzet op grensoverstijgend recreëren sluit direct aan bij de bredere ambitie om grensoverstijgende initiatieven en evenementen zichtbaarder en toegankelijker te maken voor inwoners van beide gemeenten. Voorbeelden van grensoverstijgende recreatie:

Wandelen in de Historische Driehoek van Eurode

Elf grensoverstijgende wandelroutes verbinden iconische plekken zoals Abdij Rolduc, Burcht Rode en het natuurgebied Wormdal/Wurmtal. Routes zoals de Bokkenrijdersroute en de Cranenweyerroute bieden een unieke mix van natuur, cultuur en geschiedenis.

Fietsen tussen de stadskernen

Kerkrade en Herzogenrath ontwikkelen samen een nieuwe grensoverstijgende fietsverbinding. Deze route verbindt belangrijke voorzieningen en recreatieve hotspots, en bevordert duurzaam toerisme en grensverbindende mobiliteit.

Zwemmen aan beide zijden van de grens

In Kerkrade biedt zwembad Vie moderne binnenvoorzieningen, waaronder een wedstrijdbad, doelgroepenbad en Spraypark. Herzogenrath beschikt over één buitenbad (het populaire Freibad Merksteint) en één binnenbad. Deze voorzieningen worden door inwoners van beide gemeenten bezocht.

Gezamenlijke evenementen en recreatieparken bezoeken

Evenementen zoals het Burgfest en de Burgweihnacht trekken jaarlijks bezoekers uit beide gemeenten. Ook recreatieparken zoals Gaiazoo zijn populair bij zowel Nederlandse als Duitse gezinnen.

Bezoek aan het Discovery Museum

Het Discovery Museum in Kerkrade is een grensverbindende trekpleister die wetenschap, techniek en innovatie op een toegankelijke manier presenteert. Het museum trekt bezoekers uit de hele Euregio en vormt een inspirerende plek voor jong en oud. Daarmee draagt het bij aan zowel recreatie als educatie over de grens heen.

Versterken van grensoverstijgende mobiliteit

Kerkrade en Herzogenrath vormen samen met de regio één leefgebied. Een goed verbonden grensregio is essentieel voor samenwerking, bereikbaarheid en duurzame ontwikkeling. Daarom investeren beide steden, samen met partners aan weerszijden van de grens, in fietsinfrastructuur die steden, regio's en mensen met elkaar verbindt. Door het aanleggen van onder meer grensoverstijgende doorfietsroutes en fietssnelwegen bevorderen we duurzame mobiliteit en maken we het dagelijks leven over de grens heen makkelijker. Deze routes maken we zichtbaar en brengen we actief onder de aandacht.

Aantakkingen aan doorfietsroutes en Parkstadroute (IBA-project)

De Städteregion Aachen werkt aan een netwerk van fietssnelwegen en doorfietsroutes, waaronder een verbinding tussen Aachen en Herzogenrath met aantakkingen naar Heerlen (via Locht) en Kerkrade-Centrum (via Bleijerheide). De gemeente Kerkrade verbindt deze twee Nederlandse aantakkingen via de zogenoemde Parkstadroute. Deze route is herkenbaar aan markeringen met witte bollen op het wegdek. De officiële opening staat gepland voor 6 september 2025. Het vervolgotracé is afhankelijk van keuzes die aan Duitse zijde worden gemaakt.

Radschnellweg/fietssnelweg

Kerkrade ondersteunt de ontwikkeling van de Radschnellweg Euregio (RS4): een snelle fietsverbinding tussen Aachen en Kerkrade. Momenteel wordt het tracé afgestemd tussen de Städteregion Aachen, Stadt Aachen en Stadt Herzogenrath. Na goedkeuring door het ministerie van de deelstaat Noordrijn-Westfalen kan het ontwerptraject voor de verschillende bouwfasen starten.

De voorkeursvariant voorziet in een aftakking in Herzogenrath-Kohlscheid tot aan de rotonde Nieuwstraat/Am Zollhaus/Pannesheiderstraat. Daar sluit de route aan op de Nieuwstraat en op het door

Kerkrade geplande tracé richting het centrum. Deze verbinding versterkt de duurzame mobiliteit en grensoverstijgende bereikbaarheid binnen de Euregio.

Station Herzogenrath als schakel in het Kerkraadse ecosysteem

Station Herzogenrath ligt op slechts 1,5 kilometer van Kerkrade en vormt een cruciale schakel in het mobiliteitssysteem van de dubbelstad. Met rechtstreekse verbindingen naar steden als Aachen, Düsseldorf en Berlijn fungeert station Herzogenrath als een strategisch mobiliteitsknooppunt voor Kerkrade, een 'Kerkrade-Oost' in de praktijk. De geplande fietsverbinding tussen Kerkrade-Centrum (Oranjeplein) en station Herzogenrath – via Abdij Rolduc – is een belangrijke stap om het station beter te integreren in het dagelijks leven van Kerkradenaren. Op 27 november 2024 ondertekenden de burgemeesters en wethouders van beide gemeenten hiervoor een Letter of Intent (LOI).

Kerkrade en Herzogenrath gaan bovendien onderzoeken hoe de openbaarvervoerverbindingen tussen de beide steden kunnen worden verbeterd. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de mogelijkheden voor frequentere bus- of treinverbindingen die aansluiten op de Drielandentrein. Deze inzet draagt bij aan een betere bereikbaarheid en verhoogt de aantrekkelijkheid van de dubbelstad als samenhangend leefgebied.

Mogelijke doorstart Velocity

Na het faillissement van Velocity Mobility GmbH in april 2024 en het daaropvolgende faillissement van dochterbedrijf Velocity Mobility Region Aachen/Velocity Limburg B.V. is de grensoverstijgende e-bike-verhuur in de regio Aachen–Parkstad per 18 juli 2025 beëindigd. Kerkrade zet zich in voor een mogelijke doorstart van het deelsysteem en volgt de lopende aanbestedingsprocedure van de stad Aachen nauwgezet. Daarbij wordt ingezet op behoud van de bestaande infrastructuur, waaronder 32 deelstations in Parkstad, en op voortzetting van duurzame, grensoverstijgende mobiliteit in samenwerking met regionale partners.

Ontwikkelen van slimme en toekomstbestendige energievoorzieningen over de grens heen

Kerkrade werkt samen met verschillende partners aan twee grensoverstijgende energievoorzieningen: een warmtenet met Herzogenrath en Landgraaf, en elektriciteitsuitwisseling met Herzogenrath. Beide trajecten dragen bij aan een robuust, duurzaam en toekomstbestendig energiesysteem waarin restwarmte, hernieuwbare opwek en opslag slim over de grens heen worden ingezet. Daarmee ondersteunen we de klimaatdoelen van Nederland, Duitsland en de Europese Green Deal.

We willen toonaangevend zijn in Europa met innovatieve oplossingen voor lokale energietransitie over landsgrenzen heen. Door in te spelen op de kansen van deze grensstreek en lokale uitdagingen gezamenlijk aan te pakken, houden we investeringen en opbrengsten in de regio, kunnen we spin-off creëren op andere beleidsterreinen én een voorbeeld vormen dat als blauwdruk kan dienen voor andere Europese grensregio's.

Om deze ambities te realiseren, werkt Kerkrade in 2025–2029 samen met partners aan de uitvoering van concrete projecten. We richten ons op:

- een haalbaarheidsstudie, gezamenlijk ontwerp en uitvoering van een grensoverstijgend warmtenet (met Herzogenrath en Landgraaf), mede gefinancierd via de Regio Deal en Interreg;
- het opstarten van grensoverstijgende elektriciteitsuitwisseling met Herzogenrath;
- het oplossen van juridische en organisatorische knelpunten die beide trajecten raken;
- het beïnvloeden van nationale en Europese kaders die grensoverstijgende samenwerking op het gebied van energievoorziening nu nog belemmeren.

Het aanpakken van deze juridische en organisatorische knelpunten krijgt prioriteit in onze lobby richting nationale en Europese overheden. Via platforms zoals DG REGIO en DG ENER (Directoraat-Generaal Energie) en zetten we in op het juridisch en technisch mogelijk maken van grensoverstijgende energienetwerken.

Grensoverstijgend warmtenet Herzogenrath–Kerkrade–Landgraaf

Samen met Herzogenrath en Landgraaf werkt Kerkrade aan een grensoverstijgend warmtenet dat circa 10.000 woningen aan beide zijden van de grens moet gaan verwarmen. Het project benut industriële restwarmte en duurzame bronnen en wordt ondersteund door de Regio Deal en Interreg. Naast de drie gemeenten zijn ook de Stadsregio Parkstad Limburg, Städteregion Aachen, kennisinstellingen (VITO, Fraunhofer, ITEM) en energieplatforms (TWEED, NRW Energy4Climate) betrokken. De EU erkent dit project als voorbeeld van grensoverstijgende samenwerking en heeft het opgenomen in het EU Handboek voor energiegemeenschappen.

Grensoverstijgende elektriciteitsuitwisseling tussen Kerkrade en Herzogenrath

Om netcongestie te beperken en de energiezekerheid te vergroten, zetten Kerkrade en Herzogenrath in op kleinschalige grensoverstijgende elektriciteitsuitwisseling. Denk aan directe koppelingen tussen opwek aan Duitse zijde en afname aan Nederlandse zijde, zoals bij Abdij Rolduc of via buurtbatterijen

in Bleijerheide. Ook onderzoeken we of delen van Kerkrade tijdelijk als ‘Duitse afnemer’ kunnen worden gepositioneerd om energietransporten juridisch en technisch mogelijk te maken.

Regionale recycling van afvalstromen

Tijdens de participatieavond GROS is het belang van (eu)regionale recycling van afvalstromen nadrukkelijk benoemd als kansrijke aanvulling op de bestaande energie-ambities. In aanvulling op de ontwikkeling van een grensoverstijgend warmtenet en elektriciteitsuitwisseling, vormt het benutten van afvalstromen als grondstof voor energieopwekking en circulaire toepassingen een logische en waardevolle uitbreiding. (Eu)regionale recycling draagt bij aan het realiseren van een robuust, duurzaam en toekomstbestendig energiesysteem in de regio Parkstad en Städteregion Aachen. Het sluit naadloos aan bij de ambitie om lokaal en grensoverstijgend duurzaamheidsbeleid te voeren. Eurode onderhoudt al contacten met Rd4 in Kerkrade en RegioEntsorgung in Herzogenrath. In 2026 gaat Eurode deze samenwerking opnieuw versterken.

Stimuleren van grensoverstijgende samenwerking in de kinderopvang

Het Openbaar Lichaam Eurode verkent namens Kerkrade en Herzogenrath de mogelijkheden voor grensoverstijgende samenwerking in de kinderopvang. Door tweetalige initiatieven te stimuleren binnen de bestaande opvangstructuren, ontstaat een vertrouwde, meertalige omgeving waarin jonge kinderen spelenderwijs over grenzen heen leren kijken. Zo benutten we Eurode als proeftuin voor innovatieve kinderopvang die grensverleggend werkt in aanpak en inhoud.

Tweetalige kinderopvang bevordert niet alleen de taalontwikkeling, maar versterkt ook cognitieve flexibiliteit en intercultureel bewustzijn. Kinderen die opgroeien in een meertalige omgeving voelen zich zekerder in internationale contexten en vergroten hun kansen op vervolgonderwijs en werk aan beide zijden van de grens.

Om deze ambitie te realiseren, zetten we in op de volgende stappen:

- Ontwikkeling van grensoverstijgende activiteiten

We stimuleren gezamenlijke, speelse activiteiten tussen opvangcentra aan beide zijden van de grens. Deze activiteiten zijn laagdrempelig, taaloverstijgend en gericht op ontmoeting en samenwerking. Ze vormen de eerste stap naar structurele samenwerking tussen instellingen en dragen bij aan een natuurlijke kennismaking met elkaars taal en cultuur.

- Inzet van een bovenformatieve kracht

We verkennen de inzet van een bovenformatieve kracht die pendelt tussen opvanglocaties in Kerkrade en Herzogenrath. Deze persoon hoeft geen pedagogisch medewerker te zijn, waardoor diploma-erkenning geen belemmering vormt. De opdracht is helder: spelenderwijs taal en cultuur integreren in het dagelijks leven van jonge kinderen. Denk aan tweetalig spelmateriaal, culturele routines en gezamenlijke liedjes in beide talen. Uiterlijk in 2029 willen we minimaal één dergelijke kracht structureel inzetten.

- Verbinding met het primair onderwijs

De bovenformatieve kracht fungeert tevens als brug naar basisscholen met tweetalig of internationaal onderwijs. Zo werken we toe naar een doorlopende leerlijn van kinderopvang naar primair onderwijs, met aandacht voor taal, cultuur en grensoverstijgende competenties.

Het Openbaar Lichaam Eurode krijgt bij deze verkenning hulp van “b-solutions”, een initiatief van de Europese Commissie dat overheden kunnen inzetten op het moment dat ze bij de ontwikkeling van grensoverstijgende projecten op een administratieve en/of juridische hindernis stuiten.

Stimuleren van taalonderwijs en stages aan beide zijden van de grens

Gemeente Kerkrade en het Openbaar Lichaam Eurode stimuleren meertaligheid, met nadruk op de Duitse taal, en bieden jongeren grensoverstijgende leerervaringen. Via gezamenlijke activiteiten in het primair en voortgezet onderwijs en stages in het voortgezet en beroepsonderwijs worden zij voorbereid op een Euregionale toekomst in onderwijs en arbeidsmarkt.

Primair onderwijs

In het primair onderwijs zetten we in op versterking van de Duitse taal en het organiseren van grensoverstijgende activiteiten in samenwerking met scholen in Herzogenrath. Om deze ambitie te realiseren, worden de volgende acties ondernomen:

- Uitbreiden van grensoverstijgende activiteiten tussen partnerscholen

Basisschool Bleijerheide en de Katholische Grundschule Straß werken al samen aan projecten waarin taal en cultuur centraal staan. Leerlingen nemen gezamenlijk deel aan praktijklessen op de vriendschapsweide en creatieve activiteiten zoals het versieren van de kerstboom in het EBC. Deze samenwerking wordt verder uitgebouwd en dient als voorbeeld voor andere scholen in Eurode.

- Ondersteunen van nieuwe partnerschappen en praktische randvoorwaarden

Basisschool De Doorkijk neemt deel aan het project Zoomlab, waarbij Duits wordt aangeboden door een gecertificeerde leerkracht. De school heeft behoefte aan ondersteuning bij het leggen van contacten met een Duitse partnerschool en bij de bekostiging van vervoer. In het najaar van 2025 organiseert het Openbaar Lichaam Eurode een kennismakingsbijeenkomst met potentiële partnerscholen. Daarnaast

wordt op korte termijn vervoersondersteuning geboden en worden structurele oplossingen onderzocht, zoals samenwerking met een lokale vervoerder of inzet van een speciale schoolbus.

- Versterken van het curriculum met Duitse taal en digitale ondersteuning

Basisschool De Spoorzoeker (Euregioschool) biedt workshops Duits aan per bouw, verzorgd door een interne coördinator. Leerkrachten maken gebruik van het digitale platform 'Elena'. Gemeente Kerkrade en Eurode ondersteunen de school bij praktische knelpunten, zoals het faciliteren van vervoer bij grensoverstijgende activiteiten.

- Verkennen van bredere deelname en duurzame samenwerking

Basisscholen Bleijerheide en De Blokkenberg hebben aangegeven interesse te hebben in deelname aan (eu)regionale samenwerking met Herzogenrath, gericht op de groepen 6 t/m 8.

Voortgezet onderwijs

Het Martin Buber (HMB) en het Städtisches Gymnasium Herzogenrath (SGH) werken intensief samen op het gebied van taalonderwijs en gezamenlijke projecten. Beide scholen bieden lessen aan in elkaars taal en stimuleren interculturele uitwisseling. Leerlingen nemen samen deel aan diverse activiteiten, zoals:

- een gezamenlijk voetbalteam gesteund door Roda JC en Alemannia Aachen;
- archeologische verkenningen binnen het project Via Belgica;
- excursies en buitenschoolse activiteiten;
- een creatief techniekproject waarbij leerlingen zeepkisten bouwen en deelnemen aan een zeepkisten-race.

Op 7 januari 2025 hebben HMB en SGH hun samenwerking officieel bekrachtigd met een schoolpartnerschap. Het Openbaar Lichaam Eurode trekt hierin samen met beide scholen op en faciliteert de samenwerking waar mogelijk, bijvoorbeeld door ondersteuning bij organisatie, communicatie en grensoverstijgende logistiek.

Participeren in het Interreg project Connect'Ed*2

Connect'Ed biedt jongeren in het gebied Maas-Rijn van jongs af aan en gedurende hun hele opleiding de mogelijkheid om de Euregio te ontdekken en te ervaren. Dit draagt bij aan het verkleinen van gemiste kansen en bereidt jongeren beter voor op de euregionale onderwijs- en arbeidsmarkt. Het Openbaar Lichaam Eurode participeert in een werkgroep die grensoverstijgende stades binnen het voortgezet en het beroepsonderwijs initieert en begeleidt. In het voorjaar van 2025 is de projectgroep Connect'Ed geïntegreerd in deze werkgroep.

*2 Connect'ED is een Interreg VI-project dat middelbare scholieren in de Euregio Maas-Rijn helpt bij hun beroepsoriëntatie. Het verbindt onderwijs en industrie over de grens heen en wordt gefinancierd door de EU en het Interreg Maas-Rijn programma.

Versterken van de grensoverstijgende samenwerking tussen gemeentelijke handhavers in Eurode

Kerkrade en Herzogenrath streven naar effectieve, wederzijdse handhaving door gemeentelijke handhavers, ongeacht aan welke kant van de grens zij zich bevinden. Hoewel boa's en medewerkers van het Ordnungsamt formeel geen grensoverstijgende bevoegdheden hebben, blijkt samenwerking in de praktijk mogelijk dankzij vertrouwen, communicatie en pragmatisme. Deze samenwerking draagt bij aan de veiligheid en het vertrouwen van inwoners en vormt een belangrijk onderdeel van de bredere grensoverstijgende samenwerking binnen Eurode.

Grensoverstijgende samenwerking in de lokale handhaving

Om deze samenwerking verder te versterken, worden de volgende acties ondernomen:

- Structureel overleg en gezamenlijke inzet bij evenementen

Onder voorzitterschap van het Openbaar Lichaam Eurode vindt regelmatig overleg plaats tussen boa's en Ordnungsamt-medewerkers. Tijdens evenementen zoals het Stoffenspektakel, het WMC, de Zwaailichtendag, het Burgfest en de Burgweihnacht treden zij gezamenlijk op. Deze gezamenlijke patrouilles zijn gebaseerd op wederzijds vertrouwen en praktische afspraken.

- Versterken van samenwerking op basis van draagvlak onder inwoners

Tijdens een gezamenlijke patrouille op de Burgweihnacht in Herzogenrath in december 2024 werd een enquête gehouden onder bezoekers. Daaruit bleek dat 95% positief stond tegenover de samenwerking en 88% vond dat deze verder uitgebreid moest worden. Dit bevestigt het brede draagvlak onder inwoners van Eurode voor grensoverstijgende handhaving.

- Taaltraining en kennisuitwisseling

Om de samenwerking te verdiepen, is een gezamenlijke taalcursus georganiseerd waarin handhavers elkaars taal en vaktaal leren begrijpen. De cursus wordt positief ontvangen; meerdere deelnemers hebben interesse getoond in een verdiepingsmodule. Deze investering in communicatie versterkt het onderlinge vertrouwen en vergemakkelijkt de samenwerking op straat.

- Verkennen van juridische en organisatorische oplossingen

Het Openbaar Lichaam Eurode werkt samen met veiligheidspartners, het Regionaal Bestuurlijk Overleg Maastricht en, waar nodig, het Ministerie van Justitie en Veiligheid aan het verkennen van structurele oplossingen voor juridische en organisatorische knelpunten. Denk aan afstemming van bevoegdheden,

rechtspositie, opleiding en uitrusting. Het streven is om uiterlijk in 2029 te komen tot een situatie waarin boa's en Ordnungsamt-medewerkers bepaalde bevoegdheden grensoverstijgend kunnen uitoefenen.

Ook heeft het Openbaar Lichaam Eurode actief aansluiting gezocht bij Europese initiatieven, zoals b-solutions van de Association of European Border Regions en bij DG REGIO. Samen wordt gezocht naar structurele oplossingen voor de eerdergenoemde knelpunten.

Grensoverstijgende samenwerking met handhavers uit buurgemeenten

De samenwerking tussen de handhavers van Kerkrade en Herzogenrath fungeert als inspirerend model voor andere grensregio's. Daarom is recent ook de samenwerking gezocht met de gemeenten Landgraaf en Roermond, die eveneens contacten onderhouden met boa's aan de andere kant van de grens.

Versterken van bestuurlijke en operationele samenwerking in de grensoverstijgende aanpak van criminaliteit

Grensoverstijgende criminaliteit vormt een structureel probleem voor veel Europese grensregio's. De bestrijding van onder meer drugscriminaliteit en mensensmokkel vraagt om intensieve samenwerking tussen politie-eenheden, openbaar ministeries en lokale overheden. In Eurode is die samenwerking in 2024 en 2025 aanzienlijk versterkt, met concrete stappen richting een gezamenlijke aanpak. Tegelijkertijd bundelen politie, bestuur en wetenschap in de Euregio Maas-Rijn hun krachten voor een integrale strategie tegen grensoverstijgende criminaliteit, waarbij kennisdeling en coördinatie over landsgrenzen heen centraal staan.

Politiezorg in Eurode

Om de samenwerking binnen Eurode verder te verdiepen, zetten politie Kerkrade en Landespolizei NRW concrete stappen richting een gezamenlijke en zichtbare aanpak. Onder regie van het Openbaar Lichaam Eurode vindt regelmatig operationeel overleg plaats tussen wijkagenten en Bezirkspolizisten. Ook is er bestuurlijk overleg tussen de teamchef van Kerkrade en de Polizeidirektor NRW. In het najaar van 2025 wordt de gezamenlijke politiepost in het Eurode Business Center opnieuw in gebruik genomen als ontmoetings- en informatiepunt.

Daarnaast onderzoeken politiedistrict Parkstad en Polizei NRW de mogelijkheid om in de Euregio Maas Rijn (EMR) aan te sluiten bij het bestaande model van het Grensoverstijgend Politieteam (GPT). Dit team, dat al succesvol opereert in de grensregio rond Bad Bentheim, bestaat uit Nederlandse en Duitse politiefunctionarissen die gezamenlijk patrouilleren en optreden bij grensoverstijgende criminaliteit. Een vergelijkbare structuur in de EMR zou de operationele samenwerking verder kunnen versterken, met gezamenlijke patrouilles, directe informatie-uitwisseling en een gedeelde aanpak van grensdelicten.

Bestuurlijke aanpak via het EURIEC

Als grensgemeente ervaart Kerkrade dagelijks de kansen én uitdagingen van haar ligging. In de aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit is grensoverstijgende samenwerking essentieel. Daarom werkt Kerkrade actief samen met het EURIEC om de bestuurlijke informatie-uitwisseling met Duitse buurgemeenten te verbeteren. Concrete casussen worden benut als leerervaringen en om knelpunten in wet- en regelgeving te signaleren.

Versterkingsagenda politie grensoverstijgende criminaliteit

De aanpak van grensoverstijgende criminaliteit vraagt om nauwe samenwerking tussen Nederlandse en buitenlandse veiligheidsdiensten. In dit kader sluit de 'versterkingsagenda politie grensoverstijgende criminaliteit' naadloos aan bij de ambities van de regio. Deze agenda richt zich op:

- het verbeteren van internationale samenwerking;
- het vergroten van capaciteit en expertise;
- het versterken van informatie-uitwisseling;
- gezamenlijke operaties;
- het benutten van verdragen zoals het Benelux-Politieverdrag.

Binnen Limburg speelt het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) Maastricht een centrale rol in de afstemming van veiligheidsvraagstukken. Hier komen burgemeesters, justitie en politie periodiek samen om regionale prioriteiten te bepalen, waaronder grensoverstijgende veiligheid. De versterkingsagenda biedt daarbij de inhoudelijke koers; het RBO zorgt voor bestuurlijke verankering.

Een ambtelijke werkgroep werkt aan de verdere uitwerking van deze agenda. Gemeente Kerkrade sluit vanaf dit najaar aan om Parkstad actief te vertegenwoordigen en levert zo een directe bijdrage aan de ontwikkeling van grensoverstijgende veiligheidsmaatregelen.

In de brief die het Openbaar Lichaam Eurode in 2025 stuurde aan diverse ministeries in Nederland en Duitsland en aan andere Europese partners, positioneert Eurode zich nadrukkelijk als Europese dubbelstad. In deze brief verwijst Eurode naar de 'versterkingsagenda' als stevige basis voor verdere samen-

werking bij de aanpak van grensoverstijgende criminaliteit. Daarmee laat Eurode haar betrokkenheid en voortrekkersrol in de Euregio duidelijk zien.

Grensoverstijgende criminaliteit (onderzoek instituut ITEM)

Dit project richt zich op de integrale aanpak in de samenwerking tussen bestuursorganen in de Euregio Maas-Rijn (EMR). In het onderzoek werken wetenschappers uit recht, politicologie en professionals uit de betrokken bestuurssectoren nauw samen. Het onderzoek levert een nieuwe bijdrage aan de ontwikkeling van kennis en beleid over bestuurlijke samenwerking in grensoverstijgende misdaadbestrijding. De beleidsadviseur GROS participeert namens de gemeente Kerkrade in deze projectgroep.

Vergroten van zichtbaarheid en ondersteuning van grensoverstijgende initiatieven en evenementen

Kerkrade en Eurode bevorderen grensoverstijgende samenwerking tussen verenigingen en organisaties. Ze ondersteunen gezamenlijke initiatieven op het gebied van cultuur, toerisme, sport en vrije tijd, met bijzondere aandacht voor activiteiten vóór en dóór kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Daarbij staan zichtbaarheid, toegankelijkheid en ondersteuning, ook financieel, centraal.

Samenwerking bibliotheken

In november 2024 bracht het Openbaar Lichaam Eurode de Kerkraadse bibliotheken (HuB.Bibliotheek Kerkrade, Bibliotheek Kerkrade-West en Bibliotheek Eygelshoven) opnieuw in contact met de Stadtbücherei Herzogenrath. Tijdens deze bijeenkomst werden contacten vernieuwd en concrete afspraken gemaakt, zoals het delen van evenementen met grensoverstijgende relevantie. Ook het grensoverstijgende uitleensysteem is geactualiseerd.

Informatiepunt Abdij Rolduc

Abdij Rolduc is voornemens een informatiepunt in te richten over de geschiedenis van de abdij, de geschiedenis van Kerkrade en die van Herzogenrath. De realisatie staat gepland voor 2026. Zodra er meer duidelijkheid is over de inrichting, producten en folders, wordt het Openbaar Lichaam Eurode actief betrokken.

Wandelknooppuntenroute

Het wandelnetwerk 'Knopen Lopen' zal eind 2025 gereed zijn. De officiële opening is voorzien voor maart/april 2026, bij de start van het nieuwe wandelseizoen. Aansluiting op Duitse routes is al gerealiseerd, aangezien Duitsland al beschikt over een wandelknooppuntensysteem dat op diverse grenspunten wordt verbonden met het Nederlandse netwerk.

Vasteloavends Museum Kirchroa

In februari 2025 bezochten het Openbaar Lichaam Eurode en de Pressestelle van de Stadt Herzogenrath het Vasteloavends Museum Kirchroa. De Pressestelle deelde daarna een Instagram-reel om het museum onder de aandacht te brengen van inwoners van Herzogenrath en de Städteregion Aachen, en om oproepen te doen voor museumstukken uit Duitsland. In 2026 wil het Openbaar Lichaam Eurode inzetten op het versterken van de verbinding tussen Nederlandse en Duitse carnavalsverenigingen.

Stichting Eurode 2000+

Stichting Eurode, opgericht om de levenskwaliteit in de steden Kerkrade en Herzogenrath te verbeteren, bestaat uit Nederlandse en Duitse vrijwilligers. Ze organiseren grensoverstijgende evenementen rond thema's als onderwijs, cultuur, sport en mobiliteit, zoals het Eurode schaaktoernooi.

Zomersjpas/Sommerferienspiele

Sjpas is een initiatief van de gemeente Kerkrade, gestart in 2023 in samenwerking met diverse partners. Het programma biedt tijdens de schoolvakanties een gevarieerd aanbod van activiteiten voor kinderen en jongeren van 4 tot en met 18 jaar die in Kerkrade wonen. Er zijn edities voor elke schoolvakantie: Carnavalsjpas, Lentesjpas, Zomersjpas, Herfstsjpas en Wintersjpas.

De Stadt Herzogenrath kent de zogenaamde Sommerferienspiele, de Duitse tegenhanger van Zomersjpas. In de zomer van 2025 bieden Kerkrade en Herzogenrath kinderen de kans om deel te nemen aan activiteiten aan beide zijden van de grens. Voor de editie van 2026 plannen de gemeenten één gezamenlijk evenement, dat zal plaatsvinden in de zomer- of herfstvakantie. Kinderen uit beide steden worden uitgenodigd om hieraan deel te nemen.

Initiatieven vóór en dóór jongeren

Tijdens bijeenkomsten om input van burgers te verzamelen voor dit actieplan, gaven jongeren aan dat Kerkrade meer moet investeren in initiatieven voor en door jongeren, ook grensoverstijgend. Daarom richten we ons de komende jaren op gezamenlijke activiteiten voor jeugdigen (12–18 jaar) en jongvolwassenen (18–23 jaar). Denk aan laagdrempelige sportactiviteiten, maar ook aan een gezamenlijk muziek-evenement of festival. Het Openbaar Lichaam Eurode gaat hierover in het najaar van 2025 in gesprek met jongeren uit beide gemeenten.

Maatschappelijke samenwerking

Tijdens de participatieavond GROS werd het idee geopperd voor 'Gluren bij de burens': een initiatief waarbij zorginstellingen, ondernemers en verenigingen over de grens bij elkaar op bezoek gaan. In een informele setting wisselen zij kennis en ervaringen uit, wat bijdraagt aan vertrouwen, begrip en innovatieve oplossingen voor gedeelde uitdagingen.

Dit initiatief versterkt de praktijkgerichte samenwerking tussen organisaties in Kerkrade, Herzogenrath en omliggende gemeenten. Het sluit aan bij de bredere ambitie van Kerkrade en Eurode om grensoverstijgende samenwerking te stimuleren, ook binnen het sociaal-maatschappelijke domein.

Versterken van grensoverstijgende communicatie en ambtelijke samenwerking

Kerkrade en Herzogenrath investeren in structurele ambtelijke samenwerking en heldere, toegankelijke communicatie. Door samen te werken aan grensoverstijgende opdrachten en gerichte communicatie, bouwen we aan duurzame relaties tussen collega's, vergroten we het wederzijds begrip en versterken we het draagvlak bij inwoners, ondernemers en instellingen.

Om dit te realiseren, worden de volgende acties ondernomen:

- Gezamenlijke communicatie over grensoverstijgende initiatieven

Sinds medio 2024 werken de communicatieafdelingen van Kerkrade en Herzogenrath nauw samen. Grensoverstijgende berichtgeving wordt zoveel mogelijk gelijktijdig verspreid via de gebruikelijke kanalen. Denk aan informatie over evenementen, verkeersmaatregelen, enquêtes en bijeenkomsten. In januari 2025 verscheen de eerste tweetalige Eurode Newsletter, die vanaf 2026 ook digitaal beschikbaar wordt gesteld aan inwoners en medewerkers.

- Vergroten van zichtbaarheid van bestaande voorzieningen

Tijdens de participatieavond GROS bleek dat veel inwoners en ondernemers onvoldoende bekend zijn met voorzieningen zoals Grensarbeid en het GrensInfoPunt (GIP). Daarom zetten beide gemeenten in op bredere verspreiding van bestaande communicatiemiddelen, zoals brochures en online informatie, om de toegankelijkheid en ambitie van deze diensten te vergroten.

- Versterken van de merkpositie van Eurode

Hoewel Eurode een actieve rol speelt in het verbinden van partners over de grens, is deze rol nog niet overal zichtbaar. Door Eurode als merk sterker te positioneren in communicatie-uitingen, vergroten we de herkenbaarheid en het vertrouwen bij inwoners, medewerkers, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

- Investeren in ambtelijke samenwerking en kennisdeling

Binnen Eurode staat het versterken van onderlinge relaties en gezamenlijke slagkracht centraal. Een voorbeeld is de cursus spreekvaardigheid Duits die in 2025 in de gemeente Kerkrade is gestart. De gemeente onderzoekt of deze vanaf 2026 structureel kan worden aangeboden. Ook organiseert Eurode in 2026 informatiebijeenkomsten voor bestuurders, raadsleden en vakambtenaren over elkaars bestuurselijke systemen.

- Samenwerken in grensoverstijgende projecten

De samenwerking tussen de afdelingen Stedelijk Beheer van beide gemeenten bij de aanpak van de Nieuwstraat/Neustraße laat zien hoe ambtelijke samenwerking in de praktijk vorm krijgt. Ook op het gebied van duurzaamheid wordt actief samengewerkt, onder andere via de werkgroep Wissensaustausch, waarin kennis en ervaringen worden gedeeld.

- Bekendheid burgemeesterssprekuren vergroten

Het Eurode-burgemeesterssprekuren is een laagdrempelig moment waarop inwoners, verenigingen en ondernemers grensoverstijgende ideeën kunnen aandragen. We zetten in op meer bekendheid van dit spreekuren, zodat meer mensen deze kans benutten om hun initiatief of vraag in te brengen.

Wie zetten zich in en met welke middelen?

Grensoverstijgende samenwerking vraagt om betrokken mensen, een stevige organisatie en voldoende middelen. In de komende jaren zetten zowel de gemeente Kerkrade als de Stadt Herzogenrath zich actief in om de ambities van GROS waar te maken. Dit doen zij via een gezamenlijke personele inzet, structurele bijdragen en aanvullende middelen vanuit verschillende beleidsvelden. Hieronder volgt een overzicht van de financiële inzet voor de periode 2025–2029.

Financieel overzicht GROS 2025–2029 gemeente Kerkrade en Stadt Herzogenrath

Personeelskosten (loonkosten)

Secretariaat Eurode

Beleidsmedewerker GROS (gemeente Kerkrade, afdeling Algemene en Juridische Zaken)

Beleidsadviseur GROS (gemeente Kerkrade, afdeling Algemene en Juridische Zaken)

Beleidsmedewerker GROS (Stadt Herzogenrath)

Grensarbeid

Beleidsmedewerker Grensarbeid (gemeente Kerkrade, afdeling Werk en Inkomen)

Structurele bijdrage

2025: Jaarlijkse bijdrage van de gemeente Kerkrade aan het Openbaar Lichaam Eurode: €22.820,- gebaseerd op €0,50 per inwoner;

2025: Jaarlijkse bijdrage van de Stadt Herzogenrath aan het Openbaar Lichaam Eurode: €23.810,- gebaseerd op €0,50 per inwoner.

Vanaf 2026 wordt de bijdrage per inwoner verhoogd naar €0,75, waarmee beide gemeenten hun structurele steun aan de grensoverstijgende samenwerking verder versterken.

Beleidsmatige inzet vanuit andere domeinen

Kosten die voortkomen uit de inzet van andere beleidsvelden die bijdragen aan grensoverstijgende samenwerking (GROS), zoals:

- Economie & Arbeidsmarkt
- Onderwijs & Jeugd
- Mobiliteit & Infrastructuur
- Duurzaamheid & Energie

(Deze kosten zijn afhankelijk van projectmatige inzet en worden per beleidsveld geraamd.)

Daarnaast levert de Stadsregio Parkstad Limburg een fundamentele bijdrage aan grensoverstijgende samenwerking (GROS). Hierbij fungeert GROS als overkoepelend programma dat domeinoverstijgend werkt en daarmee alle vijf bestuurscommissies van de Stadsregio verbindt.

Hoe gaan we dat meten?

Om te weten of we op de goede weg zijn met onze grensoverstijgende samenwerking, is het belangrijk om regelmatig stil te staan bij wat we doen, wat het oplevert en waar het beter kan. Daarom hebben we een aantal duidelijke doelen geformuleerd die we op vaste momenten evalueren. Zo houden we zicht op de voortgang en kunnen we tijdig bijsturen als dat nodig is.

We kijken daarbij zowel naar concrete resultaten als naar de manier waarop de samenwerking verloopt. Denk aan het aantal gezamenlijke projecten, hoe vaak we met elkaar overleggen, en hoe tevreden collega's zijn over de samenwerking. Ook de snelheid van besluitvorming en de mate waarin we afspraken vastleggen, geven waardevolle inzichten.

Een belangrijk onderdeel van de samenwerking is het versterken van taalvaardigheid. Zo is er een integrale taal cursus voor boa's en medewerkers van het Ordnungsamt, gericht op betere communicatie in de openbare ruimte. Daarnaast is er een specifieke cursus spreekvaardigheid Duits voor medewerkers van de gemeente Kerkrade, die bijdraagt aan soepelere samenwerking in het dagelijks werk. De deelname aan en het effect van deze cursussen worden actief gemonitord.

Voorbeelden van wat we meten

- aantal gezamenlijke projecten dat succesvol is opgestart of afgerond;
- frequentie van ambtelijke overleggen tussen Kerkrade en Herzogenrath;
- tevredenheid van medewerkers over de samenwerking (bijvoorbeeld via een korte vragenlijst);
- tijd die nodig is om gezamenlijke besluiten te nemen of projecten uit te voeren;
- aantal gedeelde beleidsdocumenten of werkafspraken;
- aantal deelnemers aan cursussen werkgroepen zoals Wissensaustausch;
- zichtbare resultaten op thema's zoals duurzaamheid, openbare ruimte of onderwijs en jeugd.

Door deze punten regelmatig te bespreken, leren we wat goed werkt en waar we kunnen verbeteren. Zo bouwen we stap voor stap aan een sterke, duurzame samenwerking over de grens heen.

Aldus vastgesteld door de raad in zijn openbare vergadering van 24 september 2025.

De burgemeester, de griffier,

dr. T.P. Dassen-Housen mr. drs. D.G.M.G.Franssen

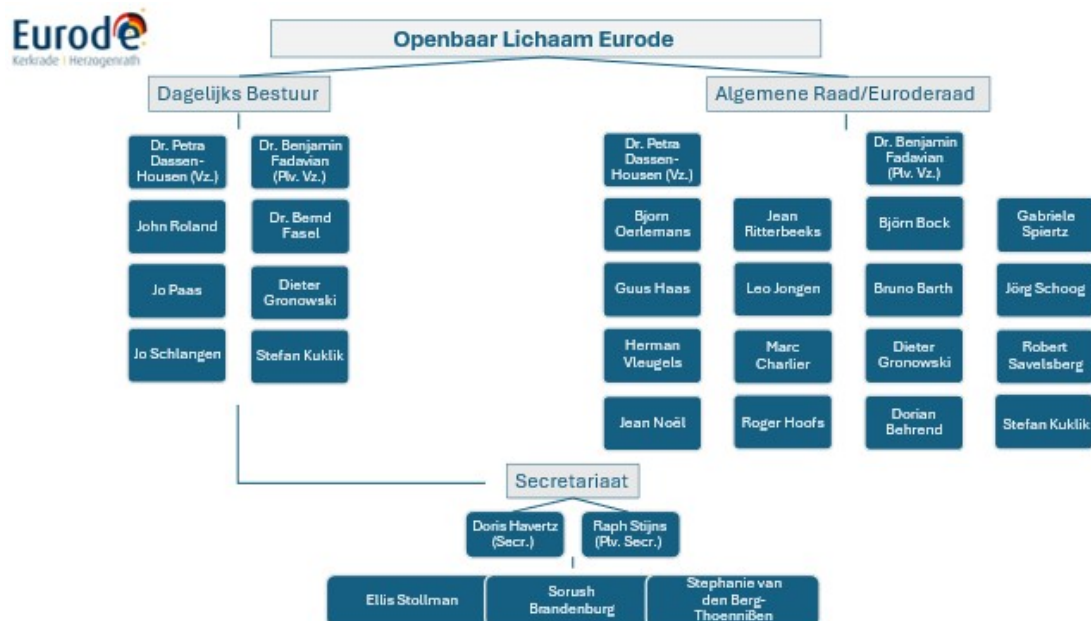
BIJLAGE 1 Openbaar Lichaam Eurode

Gemeente Kerkrade en de Stadt Herzogenrath hebben al lang een hechte band, die teruggaat tot ver in het verleden, toen beide steden deel uit maakten van het historische Land van Rode. Deze verbondenheid kreeg in de moderne tijd een nieuwe impuls met de oprichting van het Openbaar Lichaam Eurode op 1 januari 1998, op basis van het Verdrag van Anholt.

Dit orgaan is sindsdien uitgegroeid tot een uniek bestuurlijk model voor grensoverstijgende samenwerking. Het beschikt over een eigen dagelijks bestuur en een algemene raad, de Euroderaad, waarin raadsleden van beide gemeenten zitting hebben en waarmee formele besluitvorming over landsgrenzen heen mogelijk wordt gemaakt. Het voorzitterschap rouleert tweejaarlijks tussen de burgemeesters van beide gemeenten. Eurode werd hiermee het eerste publiekrechtelijke samenwerkingsverband tussen twee gemeenten uit verschillende landen in Europa.

In de loop der jaren is de structuur van Eurode verder geprofessionaliseerd. Tegenwoordig beschikt het Openbaar Lichaam Eurode over een Dagelijks Bestuur (DB), een Algemene Raad en een secretariaat dat de coördinatie en uitvoering van projecten ondersteunt. Deze organen maken het mogelijk om gezamenlijke beleidsdoelen te formuleren en uit te voeren op terreinen als economie, infrastructuur, onderwijs, veiligheid en cultuur. Dit bestuursmodel is bijzonder in Europa omdat het formele besluitvorming over nationale grenzen heen mogelijk maakt.

Hoewel de besluiten van de Euroderaad nog niet juridisch bindend zijn voor burgers, vormt Eurode een krachtig platform voor experimentele samenwerking en beleidsvernieuwing. De ambitie blijft om als grensregio een voortrekkersrol te vervullen binnen Europa en zo bij te dragen aan een beter functionerende grensoverstijgende regio.

BIJLAGE 2 Hoogtepunten en jaarverslagen 2020-2024

Samenvatting van de hoogtepunten (2020–2024)

Tussen 2020 en 2024 heeft de grensoverstijgende samenwerking binnen Eurode geleid tot een reeks betekenisvolle initiatieven die de verbondenheid tussen Kerkrade en Herzogenrath versterken. Culturele evenementen zoals de Eurode Muziekdag en het Eurodefeest brachten inwoners letterlijk samen op de grens, terwijl projecten als de Eurode-geschiedenismijl en de Eurode-wandelbrochure de natuur en geschiedenis van de regio op een toegankelijke manier onder de aandacht brachten.

Ook op maatschappelijk vlak werd de samenwerking verdiept, onder andere via de jaarlijkse Euregio-nale Veteranendag en de uitreiking van de Eurode-Vredesprijs. De World Cleanup Day kreeg in 2024 voor het eerst een grensoverstijgend karakter, met deelname van Duitse en Nederlandse partners.

Daarnaast werd in 2024 de merknaam 'Eurode' officieel Europees geregistreerd, waarmee de samenwerking ook juridisch en strategisch werd versterkt. Op het gebied van dienstverlening en arbeidsmobiliteit bleven het GrensInfoPunt (GIP) en het Team Grensarbeid zich ontwikkelen als belangrijke schakels in het ondersteunen van grensgangers en werkgevers in de euregio.

Onderstaande hoogtepunten illustreren hoe Eurode zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld tot een levendig voorbeeld van grensoverstijgende samenwerking in de praktijk.

Overzicht hoogtepunten en projecten binnen Eurode (2020-2024)

In deze terugblik worden de belangrijkste grensoverstijgende projecten, evenementen en initiatieven van de afgelopen jaren in chronologische volgorde uitgebreider toegelicht. Van culturele uitwisselingen tot gezamenlijke natuurprojecten en feestelijke ontmoetingen: elk initiatief draagt bij aan het versterken van de onderlinge band tussen beide steden en hun inwoners.

Eurode Muziekdag

Deze dag werd voor het eerst georganiseerd in 2017 en is sindsdien een jaarlijks terugkerend evenement in Eurode. Het betreft een grensoverstijgend muziekprogramma waarbij Duitse en Nederlandse muzikanten van diverse muziekscholen uit Herzogenrath en Kerkrade elkaar vinden in de meest universele taal die er bestaat: die van de muziek.

Veteranendag Kerkrade

Sinds 2018 organiseert de werkgroep Veteranendag Kerkrade van Stichting G.O.C. Parkstad de jaarlijkse Euregio-nale Veteranendag in Kerkrade. Deze staat in het teken van (h)erkenning en waardering voor alle veteranen die zich hebben ingezet voor vrede en veiligheid overal ter wereld.

Vriendschapsweide

De vriendschapsweide of Freundschaftswiese werd in 2021 geopend. De groene ruimte naast het Eurode Business Center (EBC) Business Center werd daarvoor getransformeerd in een bloemen- en fruitweide waar basisschoolleerlingen uit Herzogenrath en Kerkrade samen de natuur kunnen beleven. In 2023 werd de vriendschapsweide verder uitgebreid met installaties om insecten te beschermen.

Eurodefeest 2022

De laatste editie van het Eurodefeest vond plaats in 2022 onder het motto: 'EU-Rode grenzeloze buurt'. Hierbij namen inwoners uit Kerkrade en onze buurgemeente Herzogenrath plaats aan de langste ontbijttafel van Eurode en wel op de Nieuwstraat, midden op de grens van deze gemeenten. Het Eurodefeest vindt eenmaal in de drie jaar plaats, afwisselend in Kerkrade en Herzogenrath.

FOTO ontbijttafel Eurodefeest

Eurode-geschiedenismijl

Op 13 januari 2023 ging het Eurode project 'Eurode Geschiedenismijl' van start, bedoeld om de veelzijdige geschiedenis en de huidige betekenis van de Nieuwstraat/Neustraße tastbaar te maken. Het is een doorlopend grensoverstijgend project waaraan veel Nederlandse en Duitse burgers hebben deelgenomen door verhalen, foto's en herinneringen aan te dragen. Dit resulteerde in een brochure en een eigen homepage/website rond de geschiedenis van de Nieuwstraat/Neustraße. Voor de tweede fase is het in de bedoeling de geschiedenis tastbaar te maken door de zogenaamde 'stations' op de Nieuwstraat/Neustraße te voorzien van (digitale) informatiezuilen.

Eurode-wandelbrochure

Een aantal jaren geleden bracht Eurode haar eerste echte wandelbrochure uit onder de noemer 'elf Wandelingen in Eurode'. Met deze wandelroutes kunnen wandelaars meegenieten van de pracht en rijke historie van het 'Land van Rode', de tastbare overblijfselen hiervan, zijnde de Historische Driehoek Burg Rode, Abdij Rolduc en de Baalsbruggermolen, en al het moois dat het huidige Eurode te bieden heeft! In 2024 werd de laatste papieren oplage gedrukt. Sindsdien zijn alle elf wandelroutes gemakkelijk en gratis te downloaden via de website van Eurode – zo blijven ze voor iedereen toegankelijk, altijd en overal.

Eurode-Vredesprijs

Sinds september 2023 wordt deze prijs op initiatief van de Oranjevereniging jaarlijks uitgereikt tijdens de Vredeswake. In 2024 werd de Vredesprijs uitgereikt aan Beate Kuhn en jongerenorganisatie SJD Die Falken Ortsverein Merkstei.

World Cleanup Day

Het Openbaar Lichaam Eurode nam in 2020 samen met Stichting Eurode 2000+ voor het eerst deel aan de World Clean Up Day. Hierbij verzamelen burgers (jong en oud) zich om samen de buurt te verlossen van zwerfvuil en een schonere, groenere toekomst te creëren. In 2024 was de World Clean up Day een gezamenlijk initiatief van "Kirchroa ruumt óp", IVN Kerkrade, "Festival 't Kirchroa va Mörje" en het Openbaar Lichaam Eurode. In dat jaar werd ook opnieuw de samenwerking met de Duitse bureaus uit Herzogenrath gezocht.

'Eurode' merkregistratie

'Eurode' is sinds 2 september 2024 als merknaam Europees geregistreerd. Deze registratie biedt de mogelijkheid om het gebruik van een overeenstemmend merk voor soortgelijke waren en diensten door derden te verbieden. Omdat de naam zowel in Duitsland als in Nederland wordt gebruikt, lag een Europese merkregistratie voor de hand. De reikwijdte van Eurode gaat immers verder dan het lokale, regionale en euregionale niveau.

Grensarbeid en GrensInfoPunt (GIP)

Grensarbeid en het GrensInfoPunt (GIP) vormen twee essentiële pijlers van de grensoverstijgende samenwerking binnen Eurode. Als arbeidsmarktdiensten bieden zij praktische ondersteuning aan burgers en werkgevers die over de grens wonen, werken of ondernemen. In dit onderdeel wordt ingegaan op hun ontstaan, ontwikkeling en betekenis voor de regio.

GrensInfoPunt (GIP)

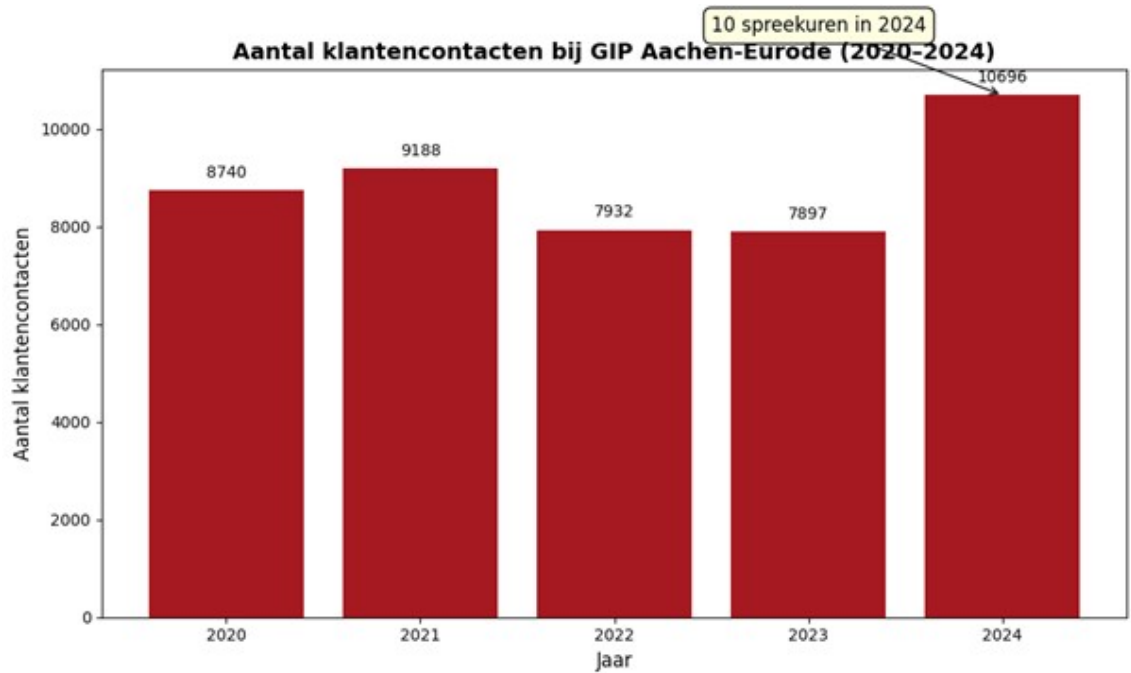
Het sinds september 2012 in het Eurode Business Center (EBC) gevestigde GrensInfoPunt (GIP) was het eerste in zijn soort. Inmiddels zijn langs de gehele Nederlands-Duitse én Nederlands-Belgische grens meerdere GIP's ingericht, waarbij diverse Euregio's intensief samenwerken.

Naast het 'GIP Aachen-Eurode', dat twee locaties kent (één in het EBC en één in het centrum van Aachen, geopend in 2013), zijn er inmiddels ook GIP's in onder andere Mönchengladbach, Terneuzen, Enschede en sinds 2018 in Maastricht. GIP Aachen-Eurode onderhoudt een nauwe samenwerking met GIP Maastricht.

GIP staat voor Grensinformatiepunt. Vanuit het GIP wordt persoonlijk advies en informatie verstrekt over grensoverstijgende vragen en knelpunten. Indien nodig wordt doorverwezen naar de bevoegde instanties. Het GIP organiseert spreekdagen en -uren, en verzorgt presentaties en voorlichtingsbijeenkomsten – zowel zelfstandig als in samenwerking met partnerorganisaties binnen euregionale en Europese netwerken.

Hier is een visuele weergave van de klantencontacten bij het GrensInfoPunt Aachen-Eurode van 2020 tot en met 2024, inclusief een vermelding van het aantal spreekuren in 2024:

Grensarbeid (voorheen Service Grensoverstijgende Arbeidsbemiddeling/SGA)

Deze vorm van grensoverstijgende arbeidsbemiddeling als complementaire functie op het GIP is door Eurode als speerpunt in zijn toekomstvisie aangemerkt en is -in beginsel- vanuit Eurode aangezet. Momenteel wordt Grensarbeid volledig gefinancierd door de gemeenten Kerkrade, Heerlen, Sittard-Geleen en Maastricht. De andere vijf Parkstadgemeenten zijn gevraagd om ook een financiële bijdrage te leveren.

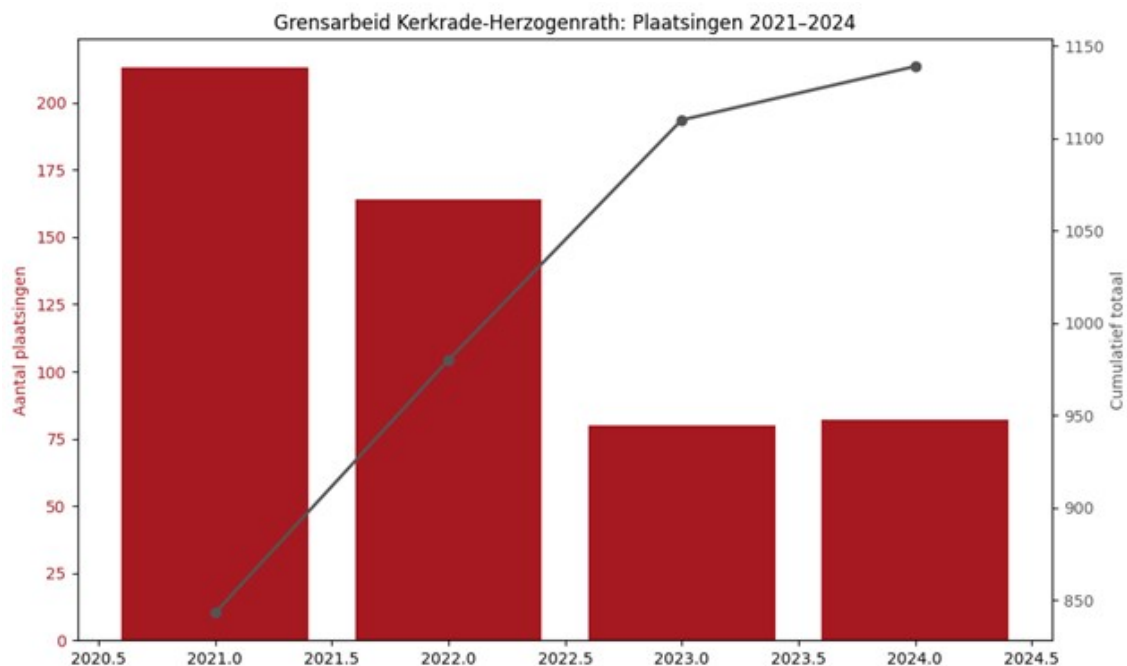
Voor de gemeente Kerkrade geldt dat zij reeds structureel bijdraagt aan Grensarbeid via de inzet van een beleidsmedewerker Grensarbeid. Deze personeelskosten worden in de toekomst verrekend met de financiële bijdrage die Kerkrade als Parkstadgemeente verschuldigd is. Hiermee wordt dubbel financieringsbeslag voorkomen en wordt recht gedaan aan de bestaande inzet van Kerkrade binnen deze dienstverlening.

Grensarbeid heeft als doel:

- het realiseren van een gecoördineerde en adequate invulling van openstaande vacatures in de Euregio;
- het ontzorgen van zowel werknemers als werkgevers bij grensoverstijgende tewerkstelling;
- het bieden van laagdrempelige ondersteuning bij sollicitaties en bemiddeling voor werkzoekenden in de Euregio;
- het verstrekken van informatie en advies aan werkgevers over het werven van personeel over de grens.

Hier is een visuele weergave van de jaarlijkse en cumulatieve plaatsingen via Grensarbeid van 2021 tot en met 2024 (van 2020 geen cijfers voorhanden):

Jaarverslagen Eurode (2020-2024)

De jaarverslagen van Eurode geven inzicht in de voortgang en resultaten van de samenwerking tussen Kerkrade en Herzogenrath. Deze documenten vormen een waardevolle bron voor wie de ontwikkelingen binnen Eurode in detail wil volgen.